

A.G. GURALIUK
ORCID ID: 0000-0002-7497-5746
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Researcher,
Head of the Department of Digital Technologies
and Computer Support
of V. O. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine
e-mail: ag.guraliuk@gmail.com

ELECTRONIC RESOURCE “SCIENTISTS OF NAES OF UKRAINE” OF THE V. O. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL LIBRARY OF UKRAINE

Abstract. The article describes the electronic resource “Scientists of the NAES of Ukraine” which contains information about the leading scientists of the NAES of Ukraine which includes biographical information, creative path, the main works published by them, etc. The proposed resource can be useful for scientists, teachers, historians, education seekers as a validated source for scientific research.

Keywords: electronic resource, scientists of the NAES of Ukraine, biographical information, knowledge base.

УДК 37(091)(450)-51Монтессорі:[002.1=131.1:001.891.3]

А. П. ДУРДАС
ORCID ID: 0000-0001-6456-6108
доктор філософії,
старший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
e-mail: durdas@ukr.net

ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДОМОЇ ПЕДАГОГІНИ МАРІЇ МОНТЕССОРІ (1870–1952) У ДЖЕРЕЛАХ ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Анотація. Висвітлено окремі аспекти життя, діяльності та методики відомої італійської педагогині Марії Монтерсорі у джерелах італійською мовою.

Ключові слова: Марія Монтерсорі, педагогиня, джерело, методика, італійська мова.

Марія Монтерсорі (народилась – 31.08.1870, м. К’яравалле, Італія; померла – 06.05.1952, м. Нордвейк-ан-Зе, Нідерланди) – відома італійська педагогиня, лікар. Створила власну оригінальну систему виховання і навчання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку, відому як «методика Монтерсорі», яку застосовували спочатку у вихованні італійських дітей, а потім у всьому світі [5; 7; 4; 8].

Життя, діяльність та методику педагогині описано в італійських джерелах, зокрема в книгах, дисертаціях, статтях. Так, італійська дослідниця Вітторія Босна (Vittoria Bosna), зауважує, що Марія Монтессорі – одна з найцікавіших постатей на італійській педагогічній сцені ХХ ст., зачарувала багатьох учених, оскільки була архітектором «повторного відкриття дитини» [1, с. 38]. Дослідниця також стверджує, що своїми роботами М. Монтессорі вписала безсмертну сторінку в історію освіти, відтак і в історію людської цивілізації. Отож, на її думку, сьогодні є всі підстави вважати М. Монтессорі «громадянкою світу» [1, с. 38].

Своєю чергою, Фульвіо де Джьорджі (Fulvio De Giorgi), Вільям Гранді (William Grandi) та Паола Трабальціні (Paola Trabalzini) вказують на збільшення кількості досліджень особистості та педагогічної спадщини Марії Монтерссорі в Італії [6, с. 5]. Дослідники зауважують, що опубліковані праці реконструюють важливі аспекти людського та інтелектуального досвіду М. Монтессорі в національному та міжнародному контексті, а також освітнього руху, який носить її ім'я, що дозволяє чітко простежити аспекти й динаміку особистості, закарбованої в історії педагогіки Італії та за її межами [6, с. 7].

На думку Франко Камбі (Cambi Franco), М. Монтесоорі як педагог критично осмислила важкі історичні процеси ХХ ст. та своєю працею довела універсальну цінність освіти, її міцний зв'язок зі свободою людини, а також окреслила її мету – сприяти якнайбагатшому «людському становленню» кожного індивіда [2, с. 126].

Барбара Карпара (Barbara Caprara) у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії розглядає віхи біографії Монтессорі, зокрема її становлення як педагогині новітнього світу [3]. Дослідниця аналізує психологічні основи методики Монтессорі, зауваживши, що довіра до психологічного потенціалу дитинства відіграє фундаментальну роль у мисленні Монтессорі, довіра, яка дозволяє їй окреслити новий психологічний профіль дитини, сповнений елементів очікування щодо найновіших надбань психології [3, с.21].

Висновки. Звернення науковців і практиків до педагогічних ідей М. Монтессорі пов'язане насамперед із запитом на виховання вільної особистості, здатної до самостійних активних пошуків самореалізації. Подальших досліджень потребує вивчення цього аспекту у джерелах італійською мовою.

Список використаних джерел

1. Bosna V. Maria Montessori uno sguardo diverso sull'infanzia. *Foro de Educación*. 2015. Vol. 13, no. 18. P. 37–50. Doi: <http://dx.doi.org/10.14516/fde.2015.013.018.002>.
2. Cambi F. Maria Montessori tra epistemologia e psicopedagogia: qualche riflessione. *Studi Sulla Formazione*. 2015. Vol. 18, no. 2. P. 125–130. Doi: http://dx.doi.org/10.13128/Studi_Formaz-18019.
3. Caprara B. Sperimentare le idee di Maria Montessori: percorso di ricerca nella scuola primaria trentina : tesi di dottorato / Univ. degli Studi di Trento. Trento, 2019. 170 p.
4. Trbalzini P. Il metodo della pedagogia scientifica di Maria Montessori: strutture, sviluppi, edizioni : tesi di storia della pedagogia per la laurea in filosofia / relatore Giacomo Cives ; correlatore Nicola Siciliani De Cumis ; Univ. degli Studi di Roma "La Sapienza". Roma, 1996–1997. 2 vol.
5. Chi era Maria Montessori? *International Montessori Institute* : the site. Barcelona, 2023. URL: <https://montessorispace.com/it/maria-montessori/> (date of appeal: 10.05.2023).

6. De Giorgi F., Grandi W., Trabalzini P. Maria Montessori, i suoi tempi e i nostri anni. Storia, vitalità e prospettive di una pedagogia innovativa. *Rivista di Storia dell'Educazione*. 2021. Vol. 8, no. 2. P. 3–8. Doi: <http://doi.org/10.36253/rse-12307>.

7. Maria Montessori. Profilo biografico-intellettuale di Maria Montessori. URL: <http://www.cultureducazione.it/storiaeducazione/montessori.htm> (data di accesso: 10.05.2023).

8. Чепіль М., Дудник Н. Педагогіка Марії Монтессорі : навч. посіб. / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. Київ : Слово, 2017. 271 с.

UDC 37(091)(450)-51Монтессорі:[002.1=131.1:001.891.3]

A. P. DURDAS

ORCID ID: 0000-0001-6456-6108

Doctor of Philosophy, Senior Researcher

of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of

V. O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine

e-mail: durdas@ukr.net

LIFE AND ACTIVITIES OF THE FAMOUS EDUCATOR MARIA MONTESORORI (1870–1952) IN ITALIAN LANGUAGE SOURCES

Abstract. Certain aspects of the life, activities and methods of the famous Italian pedagogue Maria Montessori are highlighted in sources in Italian.

Key words: Maria Montessori, pedagogy, source, method, Italian language.

УДК 82-94:316.75

Н. І ЛЮБОВЕЦЬ

ORCID ID: 0000-0002-8811-6627

кандидат історичних наук,

старший науковий співробітник,

завідувач відділу теорії та методики біобібліографії

Інституту біографічних досліджень

Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського

Київ, Україна

e-mail: n.i_lyubovets@ukr.net

МЕМУАРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІДЕОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ : ДОСВІД ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Анотація. Розглянуто мемуари як інструмент ідеологічного впливу на основі аналізу часописів та збірників к. XIX – 20–30–х років XX ст. Підкреслено важливість спогадів у формуванні ідеології, їх джерелознавчий та комунікативний потенціал. Акцентовано увагу на тому, що спогади використовували як у контексті створення вітчизняної історії, національно-орієнтованих смислів так і у формуванні канонів радянської ідеології та історичної науки. Актуалізовано необхідність збору спогадів про сучасну війну.

Ключові слова: мемуари, ідеологія, комунікація, джерельна база, сучасні проекти.